

SPRÁVA O PLNENÍ ÚLOH KONZULÁRNEJ SLUŽBY SR V ROKU 2018

Konzulárne orgány Slovenskej republiky v roku 2018 okrem iného:

- vybavili **29 788 žiadostí o víza**;
- **overili 45 448 listín**, kópií, podpisov a prekladov;
- vybavili **13 856 žiadostí o vydanie cestovného pasu**, **3 245 žiadostí o vydanie občianskeho preukazu**, **579 žiadostí o vydanie vodičského preukazu** a **4 343 žiadostí o vydanie náhradného cestovného dokladu** občanom SR;
- zrealizovali **7 805 úkonov matričnej agendy**;
- riešili **2 755 prípadov štátnoobčianskej agendy**;
- zosobášili v zahraničí 34 párov;
- doručili **6 407 osobných predmetov stratených** v zahraničí ich vlastníkom v SR;
- spracovali **1 533 žiadostí o Výpis z registra trestov** Generálnej prokuratúry SR;
- zaregistrovali **2 579 oznámení o trestnej činnosti občanov SR** v zahraničí a **1 631 informácií o zadržaných a uväznených** občanoch SR;
- boli **konfrontované s 917 úmrtiami** slovenských občanov;
- pomáhali 379 raneným a hospitalizovaným občanom SR;
- poskytli **pomoc v núdzi v 5 490 prípadoch**;
- odpovedali na **88 610 e-mailových dožiadaní**.

1. VÝCHODISKÁ HODNOTENIA

Správa o činnosti konzulárnej služby za rok 2018 sumarizuje výsledky dosiahnuté sieťou 72 konzulárnych pracovísk zastupiteľských úradov SR (ďalej len „ZÚ“) a konzulárnym odborom MZVEZ SR (ďalej len „KONZ“) pri poskytovaní konzulárnej ochrany, asistencie, pomoci a služieb. Pretože ZÚ nemajú prístup k úplným informáciám o udalostiach, ktoré sa týkajú slovenských občanov v zahraničí (napr. presný počet hospitalizovaných osôb, úmrtí, odňatých detí, trestne stíhaných osôb a pod.), správa **hodnotí len údaje, o ktorých majú ZÚ a KONZ poznatky**.

Pri hodnotení dosiahnutých výsledkov konzulárnej služby SR v roku 2018 treba zohľadniť podstatné faktory, ktoré ovplyvňovali ňou zabezpečované úlohy, akými sú napr. počet konzulárnych pracovísk ZÚ, ich personálny stav a vybavenie prostriedkami IKT, elektronizácia konzulárnej agendy, bezpečnostná situácia a teroristické hrozby vo svete, zmeny vo vízovej a pobytovej politike a pod.

V roku 2018 zabezpečovalo konzulárne služby v prospech občanov SR i cudzincov **celkom 72 zastupiteľských úradov SR**¹. Konzulárne úseky týchto ZÚ boli obsadené celkovo **88 diplomatickými zamestnancami**, z toho 12 „plnohodnotnými“ konzulmi, 64 zamestnancami s výkonom konzulárnej agendy v rámci kumulovaných funkcií (zastupovanie vedúceho ZÚ, politická agenda, ekonomická diplomacia, hospodársko-finančná agenda, bezpečnostno-komunikačná agenda a pod.) a v 12-tich prípadoch priamo vedúcimi ZÚ (4 veľvyslancami a 8 generálnymi konzulmi). Do plnenia úloh konzulárnej služby boli zapojení aj konzulárni úradníci - 3 administratívno-technickí zamestnanci, ako aj zmluvné a miestne sily v celkovom rozsahu 86 pracovných úväzkov.

¹ Zoznam ZÚ je zverejnený na webovom sídle MZVEZ SR www.mzv.sk

V zmysle zákona č. 151/2010 Z. z. o zahraničnej službe, ako aj zamerania zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky, bola pozornosť konzulárnej služby primárne sústredená na poskytovanie **včasnej, profesionálnej a empatickej konzulárnej ochrany občanom SR v zahraničí**. Za rok 2018 MZVEZ SR **neviduje opodstatnené sťažnosti na výkon konzulárnych služieb**.

V oblasti konzulárnej ochrany bola do právneho poriadku SR k 1. 2. 2018 transponovaná Smernica Rady (EÚ) 2015/637 z 20. 4. 2015 o posilnení spolupráce pri konzulárnej ochrane nezastúpených občanov členských štátov (ďalej len „ČS“) EÚ. Tá s účinnosťou od 1. 5. 2018 umožňuje občanom SR požiadať o konzulárnu ochranu zastupiteľský úrad ktoréhokoľvek ČS EÚ, ak sa v príslušnom teritóriu nenachádza rezidentný zastupiteľský úrad SR. Naopak, pre konzulárnu službu SR transpozíciou smernice pribudla povinnosť poskytnúť konzulárnu ochranu v určitých prípadoch aj občanom iných ČS EÚ.

V oblasti vízovej praxe sa počas roku 2018 naplno prejavilo predovšetkým rozhodnutie EÚ o **zrušení vízovej povinnosti pre občanov Ukrajiny** - držiteľov biometrických pasov – ešte z júna 2017. Ťažisko činnosti veľvyslanectva a generálneho konzulátu SR, ktoré pôsobia na Ukrajine, sa tak presunulo do oblasti pobytovej agendy, ktorá zaznamenala nárast v kontexte príchodu pracovnej sily z Ukrajiny do nedostatkových profesií v SR. V roku 2018 pokračoval proces uzatvárania dvojstranných zmlúv o zastupovaní vo vízovom konaní, pričom rozšírená bola spolupráca najmä s Maďarskom.

V hodnotenom období bol počet ZÚ, ktoré sú pripravené zabezpečiť **výkon väčšiny konzulárnych služieb prostredníctvom elektronických modulov**, vyvinutých v rámci národného projektu Operačný program informatizácie spoločnosti (OPIS), **rozšírený na 64**. Bez možnosti využitia príslušných elektronických aplikácií zostáva 8 ZÚ poverených výkonom konzulárnych funkcií, na ktorých nie sú zatiaľ vytvorené vhodné technické podmienky pre elektronizáciu konzulárnej agendy.

Na vysokú cezhraničnú mobilitu Slovákov reagovala konzulárna služba aj formou zlepšenia ich informovanosti pred cestou do zahraničia. Na tento účel boli **využívané doplnkové formy konzulárnych služieb, predovšetkým činnosť Konzulárneho informačného centra (ďalej „KIC“)**, informácie publikované na webovom sídle rezortu, informačné šoty zverejnené na sociálnej sieti, uvítacie SMS, mobilná aplikácia „Svetobežka“ a tlačová konferencia pred letnou turistickou sezónou.

Súčasťou siete ZÚ SR, ktoré sa podieľajú na poskytovaní pomoci a služieb slovenským občanom v zahraničí, sú aj **konzulárne úrady (ďalej „KÚ“)** **vedené honorárnymi konzulárnymi úradníkmi (ďalej „HKÚ“)**. Tie, po organizačnej zmene, ktorá bola výsledkom vnútorného auditu, od 1. 11. 2017 spadajú do pôsobnosti sekcie ministra.

2. KONZULÁRNA OCHRANA OBČANOV SR

Vysoký počet ciest našich občanov do zahraničia, spolu s početnou komunitou slovenských občanov žijúcou v rôznych štátoch sveta sa úmerne premieťa do počtu žiadateľov o konzulárnu ochranu, ktorá je zákonom o zahraničnej službe definovaná ako súbor opatrení, úkonov a konaní, ktorými sa zabezpečuje podpora, pomoc a ochrana v núdzi a v krízovej situácii. Od roku 2013 počet intervencií konzulárnych orgánov v prospech občanov SR narastal priemerne o 500 prípadov ročne. V roku 2016 došlo k zastaveniu nárastu, rok 2017 dokonca

znamenal istý medziročný pokles prípadov poskytnutej konzulárnej ochrany (v roku 2016 bola poskytnutá ochrana v 4 079 a v roku 2017 v 3 758 prípadoch). **V roku 2018 bol zaznamenaný opätovný nárast počtu prípadov konzulárnej ochrany – spolu v 5 492 prípadoch.**

V letných mesiacoch roku 2018 najviac rezonovali obavy cestujúcich v súvislosti s požiarimi v Grécku (oblasť východne od Atén; v dôsledku požiaru prišlo o život 99 osôb, niekoľko stoviek osôb bolo zranených; bezprostrednými účastníkmi boli aj slovenskí turisti – bez ujmy na zdraví), Portugalsku, Nemecku, Chorvátsku, Čiernej Hore, Španielsku, Taliansku a Francúzsku, zemetraseniami v Grécku, Taliansku, Indonézii (ostrov Lombok), Japonsku, ďalej povodňami v Taliansku a Grécku, hurikánom Florence v Spojených štátoch amerických, tajfúnom Manghut (zasiahol Čínu, Filipíny, Vietnam a Taiwan), ako aj teroristickými útokmi vo Francúzsku, Nemecku a Spojenom kráľovstve (pozn. - v porovnaní s rokom 2017 bolo zaznamenaných menej mimoriadnych udalostí vyhodnotených ako teroristické útoky). KONZ, KIC, diplomatická služba MZVEZ SR a dotknuté ZÚ podrobne monitorovali situáciu (nielen) počas spomínaných mimoriadnych udalostí a **kontaktovali občanov SR zaregistrovaných v systéme dobrovoľnej registrácie**. V tejto súvislosti možno pozitívne hodnotiť pôsobenie Krízového a monitorovacieho centra, ktoré potvrdilo opodstatnenosť **prepojenia procesov krízového manažmentu a konzulárneho krízového manažmentu v rezorte MZVEZ SR**.

Pri poskytovaní pomoci v núdzi sa opätovne osvedčila úzka a efektívna **spolupráca rezortu diplomacie s Leteckým útvarom Ministerstva vnútra SR**, v súčinnosti s ktorým boli v roku 2018 zabezpečené repatriácie občanov SR. Najväčšou takto repatriovanou skupinou boli 84 občania SR, ktorým slovenská CK Albania Travel po vyhlásení úpadku nezabezpečila spätnú cestu do SR po skončení letného dovolenkového pobytu v Albánsku. Turisti boli na základe dohody medzi poisťovňou UNIQA a Leteckým útvarom Ministerstva vnútra SR a súčinnosti so ZÚ Tirana prepravení do vlasti tromi vládnymi špeciálmi.

Oceniť treba aj tradične dobrú spoluprácu ZÚ Záhreb s príslušníkmi Policajného zboru SR, vysielanými do Chorvátska počas letnej turistickej sezóny, pri zabezpečovaní pomoci turistom dovolenkujúcim v blízkych jadranských letoviskách.

2.1. Nefinančná pomoc v núdzi

Nefinančná konzulárna pomoc predstavuje komplex opatrení (s výnimkou finančnej pomoci), ktoré musia ZÚ zabezpečiť na prekonanie núdzového stavu, v ktorom sa občania SR ocitnú v zahraničí. Takmer všetky žiadosti našich občanov o poskytnutie pomoci spadali do tejto kategórie konzulárnej asistencie. **V roku 2018 poskytovalo nefinančnú pomoc 50 ZÚ** (prevažne išlo o ZÚ pôsobiace v krajinách Európy) **v 5 490 prípadoch** (v roku 2017 išlo o 3 755 prípadov, v roku 2016 o 4 070 prípadov poskytnutej nefinančnej pomoci). Najvyšší počet prípadov poskytnutia pomoci v núdzi zaznamenali ZÚ Záhreb (914), Berlín (718), Budapešť (586), Praha (527), Haag (395), Viedeň (332), GK Krakov (247), ZÚ Bern (244), Atény (202) a Paríž (191).

Aj v roku 2018 sa časť slovenských občanov dožadovala zabezpečenia intervencie v prípadoch, ktoré boli mimo zákonných kompetencií konzulárnej služby (napr. pomoc vodičom kamiónov pri vybavovaní oslobodenia od pokút za dopravné priestupky, riešenie krádeží, úhrada nákladov za poskytnuté zdravotnícke služby a pod.).

2.2. Finančná pomoc v núdzi

V roku 2018 bola poskytnutá finančná pomoc v núdzi dvom občanom SR, a to zo strany ZÚ Sofia a Paríž (v roku 2017 požiadali o finančnú pomoc spolu 3 občania SR). Išlo o prípady, v ktorých nebolo možné zabezpečiť finančné prostriedky na návrat do SR využitím medzinárodného finančného transferu. Prevažná väčšina občanov SR, ktorá sa v zahraničí dostane do finančnej tiesne však dokáže vyriešiť svoju situáciu prostredníctvom peňažných ústavov či spoločností poskytujúcich služby finančného transferu.

2.3. Ochrana práv maloletých v zahraničí

Úloha ZÚ pri ochrane práv maloletých spočíva predovšetkým v súčinnosti a sprostredkovaní dožiadaní slovenských súdov, Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (ďalej „CIPC“) a ďalších slovenských orgánov vo vzťahu k príslušným úradom štátov pôsobnosti ZÚ. Vzhľadom na komplikovaný právny, politický a sociálny rozmer ochrany práv maloletých, ako aj mediálnu exponovanosť témy (osobitne v prípadoch tzv. rodičovských cezhraničných únosov detí) je táto oblasť činnosti konzulárnej služby jednou z najcitlivejších a najkomplikovanejších agend. **Zároveň však predstavuje jednu z priorit rezortu diplomacie.**

Pri zabezpečení ochrany práv maloletých v zahraničí (najčastejšie vymáhanie výživného) **poskytovalo v roku 2018 súčinnosť 20 ZÚ, a to v 278 prípadoch** (502 v roku 2017 na 22 ZÚ, 269 v roku 2016 na 23 ZÚ). Najrozsiahlejšia agenda ochrany práv maloletých sa týkala ZÚ Londýn (77 evidovaných prípadov) a Budapešť (58), ďalej Praha (47), Viedeň (45) a Bern (19). Do riešenia tejto problematiky boli zapojené aj ZÚ Oslo, Washington, Brusel, Haag, Kyjev a ďalších 10 ZÚ.

Miera zapojenia ZÚ do riešenia prípadov závisí od toho, či krajina pôsobnosti ZÚ je zmluvnou stranou Haagskych dohovorov o právnej ochrane maloletých (Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa, Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí a Dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny). V signatárskych štátoch Haagskych dohovorov preberá kompetencie v riešení prípadu CIPC, ktorému ZÚ poskytujú súčinnosť. V štátoch, ktoré nie sú zmluvnými stranami zmienených dohovorov prípady ochrany maloletých riešia ZÚ a KONZ v úzkej súčinnosti s CIPC.

CIPC pokračovalo v roku 2018 v negociáciách o podpísaní ďalších **memoránd o porozumení s orgánmi miestnej samosprávy Spojeného kráľovstva**. Doposiaľ boli podpísané memorandá o spolupráci CIPC s mestskými radami v Peterboroughu (2015), Derby (2016), Manchestri a Newcastle upon Tyne (2017). V roku 2018 pokračovali rokovania s mestskými zastupiteľstvami Sheffieldu, Birminghamu, Rotherhamu a Bradfordu.

2.4. Odobratie maloletých rodičom rozhodnutím úradov cudzích štátov

K najvyššiemu počtu odobratí došlo aj v uplynulom roku, rovnako ako v štyroch predchádzajúcich, v Spojenom kráľovstve (CIPC eviduje 135 prípadov, z toho 51 bolo nových). V súlade s trendom posledných rokov sa o väčšine prípadov ZÚ dozvedá od britských sociálnych a súdnych orgánov alebo od CIPC, a nie od rodičov či príbuzných detí (ZÚ Londýn bol takto informovaný o 63 prípadoch). Výrazne nižší počet prípadov odobratia maloletých bol

hlásený ďalšími deviatimi ZÚ, ktoré boli do tejto agendy zapojené (ZÚ Bern 37, Viedeň 36, ZÚ Brusel 8, GK Mníchov 6, Budapešť 4, Oslo 3, Berlín, Kodaň a Ľubľana po 1 prípade). ZÚ vo všetkých záležitostiach, ktoré sa týkajú odobratia maloletých, konali v úzkej súčinnosti s CIPC.

2.5. Obete obchodovania s ľuďmi

Aj v roku 2018 sa ZÚ podieľali na riešení prípadov občanov SR, ktorí sa v zahraničí stali obeťami obchodovania s ľuďmi, pričom aktívne spolupracovali s miestnymi organizáciami a Slovenskou katolíckou charitou. **V roku 2018 evidovali ZÚ SR 26 takýchto prípadov**, pričom v 6-tich z nich sa podieľali na asistovanom návrate obetí do SR. V 2 prípadoch boli obeťami maloleté osoby. V porovnaní s rokom 2017 ide o mierny nárast (21 prípadov v roku 2017). Presný počet obetí z radov občanov SR v zahraničí však nie je známy, keďže mnohé obete nekontaktujú ZÚ, svoju situáciu sa snažia riešiť prostredníctvom miestnych charitatívnych organizácií, nemajú v SR už žiadne zázemie, rodinné ani pracovné väzby, majú obavy o svoju bezpečnosť v prípade návratu do SR napr. z dôvodu trestného stíhania. Ak aj na začiatku prejavia záujem o návrat do SR, časom zmenia názor a zostávajú naďalej v zahraničí. Najviac prípadov riešil v roku 2018 už obvykle ZÚ Londýn (20).

V rámci prevencie sa na ZÚ nachádzajú informačné materiály k problematike obchodovania s ľuďmi, ktoré sú k dispozícii žiadateľom o konzulárne služby. Aj v roku 2018 sa konzulárni zamestnanci zúčastňovali na konferenciách a prezentáciách organizovaných miestnymi organizáciami k danej téme.

2.6. Účelové sobáše

V hodnotenom období boli zaznamenané **informácie o tomto negatívnom spoločenskom fenoméne len na ZÚ Viedeň, ktorý informoval o 8-mich prípadoch** (v roku 2017 išlo o 16 prípadov, v roku 2016 to bolo až 57 prípadov).

2.7. Trestná činnosť občanov SR

Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch upravuje právo cudzinca zadržaného v zahraničí na kontakt so svojím ZÚ. Príslušné orgány štátu, v ktorom bol cudzinec zadržaný, môžu informovať o jeho zadržení, uväznení, vzatí do väzby alebo o obmedzení jeho osobnej slobody len v prípade, ak o to sám požiada. Keďže ZÚ nemajú možnosť domáhať sa z vlastnej iniciatívy informácií súvisiacich s trestnou činnosťou svojich občanov v zahraničí, údaje o skutočnostiach súvisiacich s ich trestnou činnosťou sú len čiastkové.

V roku 2018 boli ZÚ informované o 2 579 prípadoch trestnej činnosti či podozreniach zo spáchania trestnej činnosti občanmi SR v zahraničí (o 2 646 v roku 2017 a 2 557 v roku 2016). **ZÚ Viedeň bol vyrozumený o trestnej činnosti až 1 236 slovenských občanov** (rok predtým 1 127), Londýn o 481 (432 v roku 2017), Praha o 194 trestne stíhaných Slovákov (v roku 2017 o 540) a Budapešť o 160 (193 v roku 2017). Zo štatistík spomínaných ZÚ vyplýva, že v krajinách ich pôsobnosti bolo stíhaných cca 80 % z celkového počtu slovenských občanov, o trestnej činnosti ktorých boli uvedené ZÚ informované. V roku 2018 neevidovalo 28 ZÚ v krajinách svojej akreditácie žiadny prípad trestného stíhania našich občanov.

2.8. Zranenia, úrazy a hospitalizácie

V roku 2018 informovali ZÚ celkom o **379 prípadoch zranení a hospitalizácií slovenských občanov v zahraničí**, čo predstavuje v porovnaní s predchádzajúcim rokom mierny nárast (333 v roku 2017). Najčastejšie sa táto agenda objavovala v konzulárnej praxi ZÚ Praha (94), Budapešť (43), Londýn (20), Berlín (18), Mníchov a Rím (po 15), Bern (13), Viedeň, Ankara a Bangkok (po 11).

ZÚ zväčša vystupujú v prípadoch zranenia či hospitalizácie len ako sprostredkovateľ medzi zdravotníckymi zariadeniami a príbuznými hospitalizovanej osoby, predovšetkým ak treba v komunikácii s nemocničným personálom preklenúť jazykovú bariéru.

Treba zdôrazniť, že údaje o počte zranených a hospitalizovaných osôb nie sú úplné, pretože orgány prijímajúcich štátov poskytujú diplomatickým a konzulárnym úradom cudzích krajín informácie len sporadicky a najčastejšie tiež len so súhlasom dotknutých osôb.

2.9. Úmrtia

ZÚ informovali v roku 2018 o úmrtí 917 občanov SR (826 v roku 2017). Počet úmrtí občanov SR v zahraničí oproti roku 2017 stúpol cca o 11 %. **Z uvedeného počtu informoval ZÚ Praha o 562 úmrtiach** (približne 61 %), Londýn o 75, Bern o 39 a Viedeň o 38 prípadoch.

V tejto súvislosti je potrebné dodať, že **vo väčšine prípadov nešlo o úmrtie turistov zo SR** cestujúcich do zahraničia krátkodobo, **ale o občanov SR s dlhodobým či trvalým pobytom v zahraničí**.

V prípade získania informácie o úmrtí je úlohou konzulárnej služby vyrozumieť o tejto udalosti príbuzných či blízke osoby a informovať ich o skutočnostiach nevyhnutných na prepravu telesných pozostatkov do SR, či zabezpečenie ich pohrebu v štáte, v ktorom zomreli. V niektorých prípadoch, pokiaľ občan SR zomrel na území štátu, ktorý nie je signatárom dohovoru o preprave tiel zosnulých, vystavuje ZÚ sprievodný list na prepravu zomrelého. **V roku 2018 boli sprievodné listy vystavované na 75-tich ZÚ v zahraničí**, najviac na ZÚ Londýn (39).

3. KONZULÁRNE SLUŽBY

3.1. Osvedčovanie písomností, podpisov a prekladov

Zo strany občanov SR i cudzincov je **najčastejšie vyžadovanou službou poskytovanou konzulárnymi orgánmi osvedčovanie písomností, podpisov a prekladov**. Možno konštatovať, že na tejto agende sa v rôznom rozsahu podieľajú všetky slovenské ZÚ, ktoré sú poverené výkonom konzulárnych funkcií. V roku 2018 ZÚ v zahraničí vykonali **spolu 44 029 osvedčovacích úkonov** (v roku 2017 to bolo 51 209 úkonov).

Najvyšší podiel na počte vykonaných osvedčení podpisov a listín (nepočítajúc preklady) **mali v roku 2018 konzulárne úseky ZÚ Londýn (2 725 osvedčení), Moskva (1 988), Teherán (1 841), Hanoj (1 811), Kyjev (1 419), Dublin (1 212), Viedeň (1 044), Praha (856), Budapešť (852), GK Užhorod (784), New York (782), ZÚ Bern (761) a Tel Aviv**

(726). Tieto ZÚ spolu vykonali viac než tretinu z celkového počtu osvedčovacích úkonov v roku 2018.

Osvedčovanie verejných listín vydaných v SR, ktoré sú určené na použitie v zahraničí a tiež konzulárnych listín vydaných ZÚ iných štátov pôsobiacich či akreditovaných v SR, zabezpečuje **osvedčovacie pracovisko KONZ.** V roku 2018 toto pracovisko **prijalo 4 680** žiadostí o osvedčenie spomínaných druhov verejných listín, čo predstavuje mierny pokles v porovnaní s rokom 2017 (5 247 podaní). Tento fakt súvisí predovšetkým s prístupím ďalších krajín (Tuniska a Bolívie) k Dohovoru o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín (tzv. Haagskemu dohovoru). Z prijatých podaní bolo formou **apostilu overených 1 070** dokladov určených na použitie v signatárskych štátoch Haagskeho dohovoru o zrušení požiadavky vyššieho overenia. Prostredníctvom ZÚ SR bolo na KONZ doručených **166** verejných listín, na ktorých vykonalo osvedčovacie pracovisko príslušný druh **vyššieho overenia (tzv. superlegalizácie).**

Súčasťou osvedčovacej agendy je aj **overovanie prekladov** predložených žiadateľmi alebo vyhotovených na základe ich požiadaviek priamo ZÚ. Spolu bolo **v roku 2018 vykonaných 3 162 osvedčení predložených prekladov** a 2 783 prekladov zabezpečených priamo ZÚ.

Najvyšší počet osvedčovaných prekladov pripadol na ZÚ Hanoj (461), Káhira (432), Tel Aviv (241), Brusel (228), Ottawa (196), Praha (167), Haag (161), GK Istanbul (134), ZÚ Skopje (119) a Paríž (102), ktoré spolu vykonali osvedčenie na 2 241 predložených dokladoch, čo je v pomernom vyjadrení viac ako 70 %. **Pokiaľ ide o preklady vyhotovované ZÚ, najviac ich bolo vyhotovených na ZÚ Londýn (709,** teda takmer štvrtina z celkového počtu). GK Užhorod eviduje 282 vyhotovených prekladov, ZÚ Bangkok 186, Rím 174, Brusel 150, Tirana 122 a Paríž 107. Zmiených 6 ZÚ vyhotovilo spolu 1 730 prekladov (62 %).

3.2. Cestovné doklady, občianske preukazy a vodičské preukazy

Vybavovanie žiadostí o vydanie osobných dokladov (cestovných pasov, občianskych preukazov, vodičských preukazov a náhradných cestovných dokladov) **patrí dlhodobo medzi najrozšírenejšie druhy konzulárnych služieb poskytovaných na ZÚ.** Kým v roku 2005 predstavoval objem žiadostí o vystavenie dokladov predložených na všetkých ZÚ SR úhrne 9 875 podaní a nasledujúcich 5 rokov narastal len pozvoľna (10 952 v roku 2010), v ostatných 8 rokoch nastal **výrazný nárast podaní v tejto agende,** kedy počet žiadateľov stúpol takmer na dvojnásobok (**19 760 žiadostí v roku 2017, 17 680 žiadostí v roku 2018).**

Predovšetkým pasová agenda patrí medzi najobjemnejšie konzulárne agendy väčšiny ZÚ. **V roku 2018 požiadalo prostredníctvom ZÚ o vystavenie cestovného pasu celkom 13 856 občanov SR (15 384 v roku 2017,** 14 695 v roku 2016, 14 430 v roku 2015, 13 556 v roku 2014). Už niekoľko rokov sa **najviac žiadateľov** o pasy obracia striedavo **na ZÚ Londýn a Praha.** V roku 2018 tieto dva ZÚ spracovali žiadosti 6 000 občanov (Praha 2 752, Londýn 3 248), čo sa blíži k polovici celkového počtu žiadostí. Taktiež ZÚ Viedeň patril v roku 2018 počtom 1 023 spracovaných žiadostí k popredným spracovateľom tejto agendy. Vysoký počet žiadostí vybavovali tiež ZÚ Tel Aviv (896), Dublin (713), GK Mníchov (627), ZÚ Bern (575), Brusel (562), GK New York (475), ZÚ Ottawa (433), Berlín (406) a Washington (355).

Od roku 2013 môžu občania SR, spĺňajúci zákonom stanovené podmienky, podávať na ZÚ taktiež žiadosti o **vystavenie občianskeho preukazu.** Najviac žiadateľov sa v roku 2018

s týmto druhom žiadostí obrátilo **na ZÚ Praha**, ktorý zabezpečoval vystavenie občianskeho preukazu pre **1 142 osôb**. V poradí druhým najfrekventovanejším ZÚ bol Londýn (842 žiadostí). Oba spomínané ZÚ zabezpečovali vystavenie 1 984 občianskych preukazov, čo predstavuje 61 % podielu z celkového počtu 3 245 žiadostí (v roku 2017 oba úrady vybavili 2 585, teda 70 % žiadostí).

Osoby s trvalým pobytom v SR, či už ide o slovenských občanov alebo cudzincov, majú od roku 2012 možnosť podania žiadosti o výmenu či obnovu vodičského preukazu získaného v SR aj prostredníctvom ZÚ. V porovnaní s ostatnými vyžadovanými osobnými dokladmi je však podiel vydaných vodičských preukazov najnižší. **V roku 2018 možnosť výmeny či obnovy vodičského preukazu prostredníctvom ZÚ využilo 579 osôb** (685 v roku 2017, 618 v roku 2016, 615 v roku 2015, 545 v roku 2014 a 544 v roku 2013). Z týchto žiadostí bolo na ZÚ Praha podaných 145 (25 %) a na ZÚ Londýn 79 (14 %).

Slovenským občanom, ktorí sa počas pobytu v zahraničí ocitli z rôznych príčin bez cestovného pasu, **vydali v roku 2018 na 64 ZÚ spolu 4 354 náhradných cestovných dokladov** - ďalej len „NCD“ (4 447 v roku 2017, 5 039 v roku 2016, 5 324 v roku 2015, 4 326 v roku 2014). Najviac NCD už niekoľko rokov po sebe vydáva ZÚ Londýn (2 256 v roku 2018, 2 252 v roku 2017, 2 698 v roku 2016, 3 049 v roku 2015, 2 412 v roku 2014). **Podiel ZÚ Londýn na celkovej počte vydaných NCD prekročil hodnotu 52 %**. Výraznejší počet NCD (medzi 100 až 230) vydali v minulom roku aj ZÚ Dublin, GK Mníchov, ZÚ Madrid, Berlín, Paríž, Rím, Bern, Haag, Brusel a Záhreb.

V roku 2018 vybavovali žiadosti občanov iných ČŠ EÚ o vystavenie náhradného cestovného dokladu EÚ (ďalej len „ETD“) len 3 slovenské ZÚ, ktoré spolu vydali 31 dokladov. ZÚ Nikózia vydal 18 ETD, 10 dokladov vystavil Užhorod a 3 Pretória. V roku 2017 požiadalo o vystavenie ETD spolu 19 občanov iných členských krajín EÚ na 4-och ZÚ SR (v Nikózii 10, Užhorode 7, Buenos Aires a Mexiko po 1). V roku 2016 vydali ZÚ SR 13 ETD, v roku 2015 spolu 9 a rok predtým 4.

V zmysle zákona č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zabezpečuje konzulárny odbor MZVEZ SR v súčinnosti s odborom dokladov a evidencií Prezídia Policajného zboru SR pasovú agendu v prospech ústavných činiteľov a zamestnancov orgánov štátnej správy, vrátane rezortu diplomacie. **KONZ v roku 2018 takto zabezpečil vystavenie 604 diplomatických a 457 služobných pasov** (v roku 2017 bolo vydaných 691 diplomatických a 604 služobných pasov, v roku 2016 to bolo 685 diplomatických a 478 služobných pasov).

3.3. Matričná agenda

Matričná agenda v konzulárnej praxi ZÚ zahŕňa predovšetkým vybavovanie žiadostí o zápis matričných udalostí (narodenia, sobáše a úmrtia občanov SR), ku ktorým došlo v zahraničí, ďalej zabezpečovanie opisov matričných dokladov na matričných úradoch v SR a tiež výmenu matrik. **ZÚ v roku 2018 zabezpečili súhrne 7 779 týchto úkonov** (v roku 2017 spolu 8 353 úkonov).

Najpočetnejšie zastúpenie v matričnej praxi má agenda **zápisov do osobitnej matriky**. Za rok 2018 bolo zabezpečených spolu **5 046 takýchto zápisov: 3 615 narodení (72 %), 1 384 sobášov (27 %) a 59 úmrtí (1 %)**. Najvyšší podiel na zabezpečení požiadaviek na zápis matričných udalostí mali v roku 2018 ZÚ Praha (1 072 zápisov), Londýn (1 004), Viedeň (591),

Bern (345) a GK Mníchov (204), ktoré vybavili 3 216 žiadostí, tzn. takmer 64 % z celkového počtu. Relatívne vysoký počet žiadateľov o zápis matričných udalostí sa obrátil aj na ZÚ Tel Aviv (176), Brusel (157), Berlín (129), Ottawa a Washington (po 126), Dublin (120), Paríž (117), Haag (112) a GK New York (105). Celkovo sa agenda matričných zápisov objavila v rôznom rozsahu v konzulárnej praxi až 61 ZÚ.

3.4. Agenda štátneho občianstva

ZÚ v rámci štátnoobčianskej agendy prijímajú a spracúvajú žiadosti občanov SR o vystavenie osvedčenia/potvrdenia o štátnom občianstve a prepustenie zo štátnoobčianskeho zväzku SR, a tiež **žiadosti cudzincov o udelenie štátneho občianstva SR. V roku 2018 sa konzulárne pracoviská zaoberali vybavovaním 2 828 žiadostí tohto druhu (v roku 2017 – 2 808 žiadostí).**

Najvyšší objem v rámci agendy štátneho občianstva predstavujú žiadosti o **vystavenie osvedčenia či potvrdenia štátneho občianstva SR**. V roku 2018 bolo na ZÚ predložených spolu **2 427** takýchto žiadostí, pričom vyše 85 % z nich bolo vybavovaných prostredníctvom ZÚ Praha (509), Londýn (464), Ottawa (196), Tel Aviv (190), GK New York (1124), ZÚ Brusel (106) a Dublin (87). Uvedené ZÚ sa aj v uplynulých rokoch podieľali v podstatnej miere na zabezpečovaní osvedčení a potvrdení o štátnom občianstve. V porovnaní s predchádzajúcim rokom, kedy bolo zabezpečovaných 2 386 žiadostí, došlo v tejto agende len k miernemu nárastu (o necelých 10%).

Výrazne nižší počet žiadostí sa týkal prepustenia zo štátneho zväzku SR (264) a udelenia štátneho občianstva SR (136). Pokiaľ ide o prepustenie zo štátnoobčianskeho zväzku (sem sú zahrnuté aj prepustenia v dôsledku nadobudnutia občianstva iného štátu), **najviac žiadostí (resp. oznámení) bolo predložených na ZÚ Viedeň (97), Praha (66) a GK Mníchov (51), pričom ide spolu o 214 žiadostí a oznámení, teda o 81 % z celkového počtu.** Zvyšných 19 % prípadov bolo vybavovaných na ZÚ Bern (14), Haag (12), Rím (8), Dublin (6), GK New York (3), ZÚ Tel Aviv a Oslo (po 2), Paríž, Washington a GK Békešská Čaba (po 1). Pre porovnanie, v roku 2016 požiadalo o prepustenie zo štátneho zväzku 140 občanov a v roku 2017 spolu 231 občanov.

Počet žiadostí o **udelenie štátneho občianstva SR** predložených na ZÚ dosiahol v roku 2018 hodnotu **136. Najvyšší počet** žiadostí bol predložený na **ZÚ Praha (28)**, GK New York (22), ZÚ Londýn (21), Canberra (20) a Ottawa (15) – išlo o 78 % celkového počtu. Zvyšných necelých 22 % agendy bolo spracovanej na ďalších 11 ZÚ. V prípade udelenia štátneho občianstva v roku 2018 sa počet žiadostí zvýšil v porovnaní s rokom 2017 o 23 žiadostí. Z celkového počtu žiadostí o udelenie štátneho občianstva SR bolo 112 prípadov bývalých občanov SR, ktorí požiadali o udelenie štátneho občianstva SR z osobitných dôvodov v zmysle Nariadenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 9. januára 2015 o udeľovaní štátneho občianstva Slovenskej republiky z osobitných dôvodov (z toho najviac na **ZÚ Praha 28, Londýn 21 a Canberra 20**).

3.5. Konzulárne služby poskytované mimo sídla ZÚ

Dostupnosť konzulárnych služieb je okrem iného determinovaná rozsahom siete zastupiteľských úradov, ktoré v zahraničí vykonávajú konzulárne funkcie. Napriek tomu, že SR má svoje diplomatické a konzulárne úrady vo väčšine štátov, kde žije početnejšia slovenská komunita, v krajinách s rozľahlým teritóriom nie je z ich pohľadu dostupnosť konzulárnych

služieb uspokojivá. V snahe o aspoň čiastočné zlepšenie tohto stavu niektoré ZÚ zabezpečujú konzulárne služby pre našich občanov formou **tzv. výjazdových konzulárnych dní mimo sídla svojich úradov.**

Najviac tento spôsob poskytovania služieb využíval ZÚ Londýn, ktorého konzulárni zamestnanci v roku 2018 uskutočnili 14 konzulárnych výjazdov do 9-tich miest Spojeného kráľovstva (Peterborough, Birmingham, Newcastle upon Tyne, Glasgow, Manchester, Walsall, Stoke on Trent, Ipswich a Southend on Sea). Počas výjazdových dní bolo vykonaných spolu 1 576 konzulárnych úkonov, pričom príjmy štátneho rozpočtu z konzulárnych poplatkov za tieto služby činili 27 478,- eur.

ZÚ Ottawa uskutočnil v roku 2018 dva výjazdy do Toronta (jar/jeseň) a po jednom výjazde do Vancouveru, Edmontonu a Calgary, kde zabezpečil spolu **761 úkonov**, predstavujúcich príjem 18 332,- eur.

GK New York poskytol svoje služby komunite Slovákov žijúcich v Chicagu a okolí počas 2 výjazdov (jar/jeseň), počas ktorých bolo zabezpečených **150 úkonov** a podaní, za ktoré boli vybraté správne poplatky v hodnote 1 158,- eur.

Zamestnanci **ZÚ Canberra** vycestovali dvakrát (jar/zima) do austrálskeho Perthu a raz do Adelaide na Novom Zélande. V prospech krajanov počas výjazdových konzulárnych dní vybavili **37 dožiadaní.**

Počas výjazdových dní boli zabezpečované **predovšetkým žiadosti o cestovné pasy, náhradné cestovné doklady, zápisy matričných udalostí do osobitnej matriky, legalizačné úkony a žiadosti o výpis z registra trestov. Odozva na výjazdové konzulárne dni je spravidla pozitívna**, predovšetkým zo strany komunity žijúcej vo väčšej vzdialenosti od sídiel uvedených ZÚ/GK, pre ktorú cestovanie do ich sídiel nezriedka predstavuje ťažko riešiteľné problémy (nevyhnutnosť vybavenia si dovolenky, výdavky na cestovné, zabezpečenie starostlivosti o deti v čase cesty, a pod.).

3.6. Personálne posilnenie konzulárnych pracovísk ZÚ

Systemizácia (počet a štruktúra) miest na konzulárnych úsekoch ZÚ je priebežne konfrontovaná s vyhodnocovaním objemu a trendov jednotlivých konzulárnych agend tak, aby personálne obsadenie čo najefektívnejšie odrážalo potreby konzulárnej služby a jej klientov – občanov SR a (v kontexte vízovej a pobytovej agendy aj) cudzích štátnych príslušníkov. V rámci prípravy na implementáciu vládou SR v októbri 2018 schválenej Stratégie pracovnej mobility cudzincov v SR a vo svetle nárastu počtu žiadostí o udelenie prechodného pobytu za účelom zamestnania v SR, ako aj nárastu žiadostí o víza v súvislosti s podaním si žiadosti o prechodný pobyt za účelom zamestnania priamo na cudzineckej polícii v SR, bol z vnútorných zdrojov personálne posilnený konzulárny úsek ZÚ Hanoj a prijaté rozhodnutie o posilnení konzulárneho úseku ZÚ Dillí. Uvedené reflektuje požiadavky zamestnávateľov a strategických investorov v SR v kontexte obsadzovania tzv. nedostatkových profesií zamestnancami z tretích krajín. Ďalšie personálne posilňovanie konzulárnej služby je determinované rozpočtovými možnosťami rezortu MZVEZ SR a výsledkom prebiehajúcich rokovaní s Ministerstvom financií SR.

3.7. Elektronizácia konzulárnych služieb

V rámci národného projektu „Elektronizácia služieb na úseku ochrany práva záujmov občanov a podnikateľov SR v pôsobnosti Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR“ bola rozšírená možnosť využitia elektronických konzulárnych služieb o ďalší ZÚ (Abú Dhabí). **Z celkového počtu 72 ZÚ, ktoré sú poverené výkonom konzulárnych služieb, sú v súčasnosti elektronické moduly slúžiace na elektronizáciu konzulárnych agend sprístupnené na 64 ZÚ. Bez možnosti využitia príslušných elektronických aplikácií nateraz zostáva 8 „malých“ ZÚ, na ktorých nie sú pre elektronizáciu konzulárnej agendy, vzhľadom na miestne špecifiká, vytvorené technické podmienky (ZÚ Abuja, Addis Abeba, GK Békešská Čaba, ZÚ Kišínov, Podgorica, Styčný úrad Priština, ZÚ Tbilisi a Tirana).**

Výhodou elektronizácie konzulárnych služieb je úspora času pre žiadateľov o konzulárne služby, ktorým sú dostupné prostredníctvom príslušných webových domén. Vyplnením a odoslaním elektronického formulára príslušnej žiadosti a výberom termínu návštevy na konzulárnom pracovisku sú splnené základné predpoklady na elektronické spracovanie žiadosti. V niektorých prípadoch (napr. pri podávaní žiadosti o výpis z registra trestov) je možné výstup elektronickej služby získať ešte v čase návštevy ZÚ, čo predstavuje pre žiadateľov významnú časovú úsporu.

Pokiaľ v roku 2016 spracovali ZÚ so sprístupnenými elektronickými modulmi konzulárnych služieb celkom 865 žiadostí doručených elektronicke, v roku 2017 ich počet narástol na 5 766 a v roku 2018 až na 19 766 (tzn. o viac než 300 %). Najviac podaní v roku 2018 sa týkalo žiadostí o cestovný pas (9 653), občiansky preukaz (2 634), náhradný cestovný doklad (1 185), žiadostí v rámci matričnej agendy (3 516), štátoobčianskej agendy (576) a žiadostí o výpis z registra trestov (1 749). **Najvýraznejší podiel na elektronicke spracovaných agendách má tradične ZÚ Praha,** ktorý elektronicke vybavil 8 126 podaní (napr. 4 090 žiadostí o pasy, 1 656 zápisov matričných udalostí, 1 592 žiadostí o občianske preukazy, 179 o vodičské preukazy a 294 výpisov z registra trestov). ZÚ Praha dosiahol až 41 %-tný podiel všetkých žiadostí vybavovaných elektronicke. **Ďalším ZÚ s výrazným podielom elektronicke vybavovaných žiadostí je Londýn,** ktorý týmto spôsobom zabezpečoval 7 138 dožiadaní (napr. 3 756 žiadostí o cestovné pasy, 884 o náhradný cestovný doklad, 758 o občiansky preukaz, 1 327 o zápis matričných udalostí, 94 o výpis z registra trestov). K ostatným ZÚ s výraznejším podielom elektronicke vybavených žiadostí patria Bern (1 380 elektronicke vybavených žiadostí), Dublin (918), Haag (671), Belehrad (432), Kodaň (217) a Canberra (191). Najčastejšie elektronicke vybavovanou agendou bola agenda cestovných pasov, občianskych a vodičských preukazov, výpisu z registra trestov, ale aj zápisov do osobitnej matriky.

V rámci **elektronizácie konzulárnych služieb** legalizačné pracovisko KONZ na základe elektronických žiadostí o vydanie **výpisu z registra trestov SR** vyhotovuje printovú verziu výpisu a zabezpečuje príslušné overenie podľa požiadavky uvedenej žiadateľom na ZÚ pri podaní žiadosti. **V roku 2018 bolo vyhotovených a osvedčených 162 takýchto dokladov.**

4. POSKYTOVANIE INFORMÁCIÍ

4.1. Konzulárne informačné centrum

Konzulárne informačné centrum (ďalej len „KIC“), ktoré je v rámci rezortu diplomacie poverené poskytovaním informácií z oblasti konzulárnych služieb a asistencie,

odpovedalo v roku 2018 na žiadosti o poskytnutie informácií 8 619 klientom. V porovnaní s predchádzajúcim rokom išlo o **mierny pokles** (o 656 žiadostí).

Najvyšší počet volaní v roku 2018 s nárastom o 837 telefonátov oproti roku 2017, bol zaznamenaný v oblasti „Cestovné odporúčania“ (2 761). Najčastejšie kladené otázky sa týkajú cestovania do jednotlivých destinácií a bezpečnostnej situácie v nich, platnosti cestovných dokladov, možnosti cestovania iba na občiansky preukaz, cestovanie s maloletými deťmi bez sprievodu rodičov, ale aj žiadostí o riešenie konkrétnych situácií, v ktorých sa vyskytli slovenskí občania v zahraničí (napr. pokutovanie za dopravné priestupky, odcudzené tabuľky s EČV, nevyplatené mzdy, neočakávané rozviazania pracovného pomeru...). KIC vybavuje aj dožiadania ohľadom mimoriadnych a krízových situácií v zahraničí, poskytuje informácie ohľadom cestovania s domácimi zvieratami, vybavovania pozvania pre cudzincov na návštevu SR, poskytuje kontakty na ZÚ SR v zahraničí či ZÚ cudzích štátov akreditovaných v SR.

Vysoký nárast počtu volaní bol zaznamenaný v oblasti „Víza“ (804 telefonátov oproti roku 2017 - 138 telefonátov), pričom túto oblasť netvorili len bežné otázky ohľadom vízového režimu voči krajinám mimo EÚ. Vo zvýšenej miere sa na KIC obracali slovenské občianky, ktoré požadovali informácie týkajúce sa vízových záležitostí pre ich snúbencov z tretích krajín, pričom títo nekontaktovali teritoriálne príslušný ZÚ SR, ale priamo KIC.

Mierny nárast bol zaznamenaný aj v oblasti „Legalizácia“, čo má priamy súvis aj s predchádzajúcou kategóriou. Zvýšil sa tiež počet otázok týkajúcich sa legalizácie matričných dokladov (predovšetkým sobášnych listov) a výpisov z registra trestov občanov SR, ktorí plánujú vycestovať za prácou do zahraničia.

Výrazný pokles bol zaznamenaný v oblasti „Cestovné doklady“ (525 telefonátov oproti 1 148 telefonátom v 2017 roku), kde je predpoklad, že občania žijúci v zahraničí kontaktujú priamo príslušné ZÚ SR. Oblasť „Úmrtia občanov SR v zahraničí“ je porovnateľná s predchádzajúcim rokom a v oblastiach „Zranenia a hospitalizácia“, „Straty a krádeže dokladov“ bolo zaznamenané len mierne zvýšenie počtu volaní oproti roku 2017.

Uvedené skutočnosti potvrdzujú, že **počet telefonických dopytov od volajúcich na konzulárne informačné centrum je stále markantný a významnejšie sa zvyšuje najmä v letných mesiacoch alebo pri mimoriadnych a krízových situáciách v zahraničí**, v ktorých mohli byť účastní aj občania SR, nachádzajúci sa v týchto krajinách. Naopak, **pokles dopytov v niektorých agendách môže byť aj výsledkom väčšej uvedomelosti občanov samostatne si vyhľadať informácie** na webovej stránke rezortu, resp. príslušného ZÚ.

4.2. Využitie informačno-komunikačných technológií na sprístupňovanie informácií

Súčasťou odporúčaných opatrení, ktoré by mali vykonať občania pred cestou do zahraničia, je vyplnenie **registračného formulára sprístupneného na webovom sídle MZVEZ SR**. Táto bezplatná služba umožňuje zaregistrovaným osobám prístup k dôležitým informáciám a ich včasné varovanie pri cestách do rizikových oblastí či oblastí postihnutých prírodnými katastrofami alebo bezpečnostnými hrozbami. Pokiaľ v roku 2017 bol v porovnaní s rokom 2016 evidentný nárast osôb zaregistrovaných v registračnom formulári (72 268 registrácií v roku 2017 oproti 50 604 v roku 2016, tzn. nárast o 43 %), **situácia v roku 2018 mala opačný vývoj**. Ku koncu minulého roku sa v spomínanej aplikácii pred cestou do zahraničia **zaregistrovalo celkom 51 362 osôb**. **V porovnaní s rokom 2017 išlo o pokles**

takmer o 30 %. Z uvedeného je možné predpokladať, že vzhľadom na postupné zhoršovanie sa bezpečnostnej situácie spôsobenej teroristickými útokmi v rôznych častiach sveta, vrátane turistických destinácií i rôznymi prírodnými katastrofami, prejavuje menej občanov záujem o dovolenku v zahraničí.

Najviac registrácií vykonali v roku 2018 slovenskí turisti cestujúci do Turecka (6 274), Egypta (5 586), Chorvátska (2 896), Grécka (2 817), Talianska (2 702) a Španielska (1 950). Z ďalších mimoeurópskych destinácií bolo najviac registrácií pri cestách do Tuniska (1 194), Izraela (1 135), Maroka (624) a Mexika (386). Výraznejší pokles bol zaznamenaný pre tradičné mimoeurópske turistické destinácie, ako sú Turecko (pokles o 32 %), Egypt (pokles o 25 %) a Tunisko (pokles o 35 %). Potvrdila sa tiež tendencia z minulých rokov, že registračný formulár bol využívaný viac ženami než mužmi (28 072 žien, 23 055 mužov, pričom v 235-tich prípadoch nebolo možné určiť pohlavie registrovanej osoby).

Medzi služby, ktoré poskytuje MZVEZ SR našim občanom cestujúcim do zahraničia patrí už skoro desať rokov aj zasielanie tzv. **uvítacích SMS držiteľom SIM kariet slovenských mobilných operátorov pri prekročení hraníc cudzích štátov.** Ohlasy a skúsenosti občanov SR cestujúcich do zahraničia nasvedčujú, že tento druh služieb našiel medzi nimi uplatnenie a v mnohých prípadoch úspešne slúži svojmu účelu. Po niekoľkoročných skúsenostiach ZÚ z používania tejto služby **bol v 2018 upravený text uvítacej SMS tak, aby sa podľa možnosti eliminovali neopodstatnené volania,** ktoré nesúvisia so skutočne núdzovou situáciou, **a tým sa zároveň uvoľnili pohotovostné linky ZÚ pre urgentné volania klientov. Do textu SMS boli zaradené aj kontakty na 8 generálnych konzulátov SR.** I keď niektoré ZÚ zaznamenali znížený počet volaní a zdá sa, že si občania lepšie uvedomujú obsah textu, naďalej sa vyskytujú aj prípady, kedy volajúci neúmyselne a niekedy aj úmyselne neakceptujú účel SMS, ktorým je umožniť kontakt so ZÚ v akútnych prípadoch potreby konzulárnej pomoci a zneužívajú volanie na pohotovostnú linku ZÚ za účelom sťažností na kvalitu poskytovaných služieb v hoteloch, získavanie dostupných turistických informácií, resp. otázky týkajúce sa dopravnej situácie, parkovania, čerpania pohonných hmôt, služieb operátorov a pod. Mnohí občania si neuvedomujú, že pohotovostný kontakt na ZÚ nenahrádza políciu, rýchlu zdravotnícku pomoc, asistenčnú službu poisťovne, nie je ani linkou dôvery a neslúži na poskytovanie bežných konzulárnych informácií, ktoré nesúvisia s krízovou situáciou či stavom núdze.

Na tomto mieste sa žiada pripomenúť, že administrátorom elektronických služieb spomínaných v tejto časti správy je tlačový odbor MZVEZ SR, aj napriek tomu, že ich praktické využitie úzko súvisí s činnosťou konzulárnej služby.

4.3. Tlačová konferencia a informačné šoty

Tlačová konferencia venovaná príprave na hlavnú (letnú) turistickú sezónu sa stala dôležitým nástrojom sprístupňovania informácií o podmienkach cestovania a pobytu slovenských turistov v zahraničí. **Tlačová konferencia bola 12. 6. 2018 za účasti riaditeľa konzulárneho odboru, riaditeľa odboru krízového manažmentu a riaditeľa tlačového odboru.** Na tlačovej konferencii odzneli praktické rady ako bezpečne stráviť dovolenku v zahraničí, tlmočené boli informácie o poskytovaných konzulárnych službách a priblížené boli úlohy konzulárneho krízového manažmentu. Zástupcom médií boli distribuované informačné materiály „ušité na mieru“ hlavných turistických destinácií občanov SR. **Médiá mali po prvýkrát (od jeho zriadenia) možnosť navštíviť Konzulárne informačné centrum a na mieste sa oboznámiť s jeho činnosťou.**

V roku 2018 začal konzulárny odbor v súčinnosti s tlačovým odborom pripravovať **seriál krátkych šotov**, ktorého cieľom je prostredníctvom webového sídla rezortu a sociálnych sietí **priblížiť verejnosti prístupnou formou hlavné úlohy a výzvy konzulárnej služby**. Takto boli pripravené a zverejnené prvé dva diely seriálu, venované základnej charakteristike konzulárnej služby SR a téme hraničných kontrol v rámci Schengenu. Ďalšie diely seriálu sa pripravujú.

5. VÍZOVÁ PRAX

5.1. Vízová agenda

V roku 2018 bolo výkonom vízovej agendy poverených 51 ZÚ - z celkového počtu 72 plniacich konzulárne funkcie. Z nich sa 7 nachádza v krajinách schengenského dohovoru (tzv. regionálne vízové centrá) a ich územná pôsobnosť pre vízovú agendu je rozdelená tak, aby pokrývali všetky ČŠ Schengenu.

V roku 2018 ZÚ prijali spolu 29 788 žiadostí o udelenie víza. Pri porovnaní počtu žiadostí o víza, ktoré boli prijaté v rokoch 2017 (44 540 žiadostí o vízum), 2016 (64 958), 2015 (77 921), 2014 (106 417) a 2013 (132 898) je **zjavný pokračujúci rapidný pokles záujmu o víza**. **V porovnaní s rokom 2017 došlo v roku 2018 k poklesu prijatých žiadostí približne o 35 %**, v porovnaní s rokom 2013 až o viac ako dve tretiny. Až do roku 2016 sa do poklesu počtu žiadateľov o víza premietal predovšetkým pretrvávajúci konflikt medzi Ruskom a Ukrajinou, od polovice roku 2017 je však pokračujúci úbytok žiadostí o víza **výrazne ovplyvnený zrušením vízovej povinnosti pre občanov Ukrajiny, držiteľov biometrických pasov**. V roku 2018 bol najvyšší počet žiadostí zaznamenaný na ZÚ v Rusku a Bielorusku. **V roku 2018 sa ZÚ Moskva, Minsk a GK Sankt Peterburg podieľali na celkovom počte prijatých žiadostí resp. vydaných víz takmer 49 %** (14 135 žiadostí o vízum), pričom na ZÚ Moskva a GK Sankt Peterburg bolo prijatých spolu 10 105 žiadostí (35 %) a na ZÚ Minsk 4 030 (14 %). K ďalším ZÚ s najvyšším počtom prijatých žiadostí o vízum patria Peking (1 723), Teherán (1524), Istanbul (1 266), Užhorod (1 365), Dillí (1 023), Nikózia (983), Hanoj (873) a Kuvajt (832).

V roku 2018 bolo udelených 28 318 víz. Zamietnutých bolo 1 262 žiadostí. Nesúlad medzi počtom prijatých žiadostí na jednej strane a počtom udelených víz resp. zamietnutých žiadostí o víza na strane druhej je spôsobený najmä presahom istého počtu vízových konaní z roku 2017 a tiež ich presahom do roku 2019.

5.2. Víza vydané v rámci zastupovania vo vízovom konaní

V zmysle dvojstranných dohôd o zastupovaní vo vízovom konaní **v roku 2018 prijali vízové pracoviská ZÚ SR za iné ČŠ EÚ spolu 1 262 žiadostí o víza** (1 406 v roku 2017, 1 135 v roku 2016, 1 515 v roku 2015, 1 221 v roku 2014), a to na ZÚ Nikózia (603 žiadostí), Minsk (616), Šanghaj (38), ZÚ Soul (11), Kuvajt (11) a GK Užhorod (2).

5.3. Outsourcing pri zbere údajov a žiadostí o víza

Po ukončení činnosti vízových centier na Ukrajine a v Rusku 24. 12. 2017 z dôvodu vypršania platnosti zmluvy s ruským konzorciom Pony Express, bola 5. 11. 2018 na základe

výsledkov verejného obstarávania uzatvorená zmluva o poskytovaní služieb pri zbere údajov a žiadostí o víza so spoločnosťou **VF Worldwide Holdings Ltd., ktorá pôsobí pod obchodným menom VFS Global**. VFS Global je svetovým lídrom v oblasti vízového outsourcingu, pričom spolupracuje s vyše 60 vládami, vrátane takmer všetkých ČŠ Schengenu. Na základe zmluvného vzťahu s MZVEZ SR od decembra 2018, začali vízové centra VFS Global prijímať žiadosti o udelenie schengenských víz SR v 10 štátoch sveta (Rusku, Bielorusku, Kazachstane, Číne, Indii, Turecku, Egypte, Spojených arabských emirátoch, Kuvajte a Palestíne) v 38 mestách (Moskva, Vladivostok, Chabarovsk, Omsk, Krasnojarsk, Irkutsk, Novosibirsk, Nižnij Novgorod, Voronež, Saratov, Kazaň, Krasnodar, Rostov na Done, Sankt Peterburg, Archangel'sk, Minsk, Gomel, Astana, Almaty, Peking, Kanton, Čeng-tu, Šen-jang, Šanghaj, Dillí, Bangalúr, Mumbai, Ankara, Antalya, Istanbul, Izmir, Káhira, Alexandria, Abú Dhabí, Dubaj, Kuvajt City, Gaza a Ramalláh).

Servisný poplatok účtovaný vízovými centrami za poskytované služby sa pohybuje v rozmedzí 10 - 18 eur za vízum. Poplatok hradia klienti, a to nad rámec správneho poplatku za vydanie víza, ktorý je príjmom štátneho rozpočtu. Pridanou hodnotou vízového outsourcingu je priblíženie vízových služieb klientom najmä v odľahlých destináciách, ktorí takto nemusia cestovať do miest sídla ZÚ resp. Generálnych konzulátov SR. Umožnením podania žiadostí o udelenie víz prostredníctvom vízových centier VFS Global sa zároveň zvyšuje turistická a biznis mobilita zo zahraničia smerom do SR.

5.4. Zjednodušenie vízových procedúr pre občanov SR

V roku 2018 došlo k čiastočným zmenám vo vízovej praxi, ktoré občanom SR zjednodušujú cestovanie do niektorých ďalších štátov sveta.

Od 1. 1. 2018 **Bielorusko** predĺžilo bezvízový pobyt cudzincov v osobitných rajónoch Brestskej oblasti („Belovežský prales“) a Grodnenskej oblasti („Augustovský kanál“) na 10 dní. Od 24. 7. 2018 umožnilo občanom SR na pobyt do 30 dní bezvízový vstup, ktorý sa však vzťahuje iba na prílety do Bieloruska cez národné letisko v Minsku. Opatrenie sa nevzťahuje na cestujúcich, ktorí na spomínané letisko prileteli z letísk v Rusku alebo ktorí letecky cestujú do Ruska, a tiež na držiteľov diplomatických, služobných a špeciálnych pasov.

Od 15. 7. 2018 **Uzbekistan** zaviedol systém elektronických turistických víz (www.e-visa.gov.uz) s platnosťou 90 dní, na jeden vstup a dobu pobytu 30 dní. Zároveň umožnil krátkodobý bezvízový vstup na 5 dní v prípade tranzitu pre pasažierov leteckej spoločnosti Uzbekistan Airways „HAK“ (s možnosťou opustenia letiskového tranzitného priestoru) a bezvízový vstup pre cudzincov, ktorí nedovršili 16 rokov a sú sprevádzaní zákonným zástupcom. Doba bezvízového pobytu je maximálne 90 dní, v závislosti od platnosti víza rodiča.

Od 1. 5. 2018 bol umožnený 30-dňový bezvízový vstup na ostrov **Hainan (Čína)** za podmienky, že skupinový či individuálny zájazd zabezpečuje cestovná kancelária.

V januári 2018 **Rwanda** zaviedla elektronické víza, o ktoré je možné požiadať prostredníctvom webovej stránky (www.migration.gov.rw/index.php?id=203). Na hraničnom priechode (letisku) je možné vízum získať len na základe súhlasu cudzineckej polície Rwandy.

Od marca 2018 **Mjanmarsko** umožnilo podávanie elektronických žiadostí o víza na obchodné účely (<https://evisa.rop.gov.om>).

V januári 2018 **Egypt** notifikoval spustenie webovej stránky (www.visa2egypt.gov.eg), prostredníctvom ktorej môžu občania SR požiadať, najmenej 7 dní pred plánovanou cestou, o elektronické vízum.

Od 30. 3. 2018 **Angola** zaviedla zjednodušený vízový režim pre občanov 61 krajín, vrátane ČŠ EÚ. Cestujúci nepredkladajú k žiadosti pozvanie a o vízum môžu žiadať aj na hraničných priechodoch/medzinárodnom letisku v Luande, na základe on-line elektronického predbežného povolenia na vstup do krajiny, o ktoré môžu požiadať prostredníctvom webovej stránky Migračnej a cudzineckej služby Angoly.

V rámci EÚ majú kompetencie na uzatváranie dohôd o vízovej liberalizácii len príslušné orgány spoločenstva a jednotlivé členské štáty môžu samostatne uzatvárať iba dohody týkajúce sa zjednodušenia vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických a služobných pasov. V zmysle tejto výnimky sa v roku 2018 pokračovalo v negociáciách o uzavretí dohody o zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických (resp. aj služobných a špeciálnych) pasov s nasledovnými krajinami: Angola, Ekvádor, India, Irak, Katar, Keňa, Kirgizsko a Omán. Gestorom predmetných dohôd je Ministerstvo vnútra SR.

5.5. Dohody o zastupovaní vo vízovom konaní

Schengenský vízový kódex ukladá členským krajinám EÚ postupne zabezpečiť vydávanie víz vo všetkých tretích krajinách. Kódex zároveň umožňuje, aby túto povinnosť mohli členské štáty zabezpečiť aj formou vzájomného zastupovania sa vo vízovom konaní v tých tretích krajinách, v ktorých nemajú zriadené svoje ZÚ. **Preto SR v roku 2018 pokračovala v uzatváraní či zmenách už podpísaných dohôd o zastupovaní vo vízovom konaní s inými štátmi EÚ.**

Od 1. 3. 2018 došlo k rozšíreniu zastupovania SR **Maďarskom** prostredníctvom Veľvyslanectva Maďarska v **Ekvádore (Quito)**, na základe **dodatku k dohode medzi MZVEZ SR a MZV Maďarska o vzájomnom zastupovaní vo vízovom konaní**, podpísaného ešte v roku 2017. V roku 2018 začali rokovania s **Maďarskom** o ukončení zastupovania SR v **Kazachstane (Almaty) a Indii (Mumbaj)** v súvislosti s otvorením vízových centier VFS Global, prostredníctvom ktorých možno od decembra 2018 požiadať o udelenie schengenských víz SR. Slovensko vstúpilo do rokovaní s **Maďarskom** ohľadom zastupovania v **Singapore**, kde SR nemá rezidentný ZÚ.

Od 1. 2. 2018 je SR zastupovaná **Holandskom v Mali (Bamako), Katare (Doha), Senegale (Dakar) a Suriname (Paramaribo)** na základe **dohody medzi MZVEZ SR a MZV Holandského kráľovstva** o zastupovaní vo vízovom konaní, podpísanej v roku 2017.

V roku 2018 pokračovali rokovania s **Francúzskom** za účelom uzatvorenia novej dohody o zastupovaní vo vízovom konaní v 16 štátoch sveta. Intenzívna diplomatická komunikácia bola v závere roku 2018 ukončená po tom, ako Francúzsko informovalo, že z technických príčin nedokáže vyhovieť požiadavke SR a vykonávať bezpečnostné konzultácie pri všetkých žiadostiach o víza prijatých v zastúpení SR.

V súvislosti so začatím vykonávania vízovej agendy na ZÚ Abú Dhabí od **14. 12. 2018**, SR iniciovala ukončenie zastupovania **Rakúskom v Spojených arabských emirátoch**. Rakúska strana zatiaľ na predmetný návrh neodpovedala.

SR mala k **31. 12. 2018 účinné dohody o zastupovaní vo vízovom konaní s 15-timi členskými štátmi EÚ, ktoré SR zastupujú v 62-och tretích štátoch. Naopak, SR zabezpečuje vydávanie víz v zastúpení 6-timi ČŠ EÚ v 7-mich tretích štátoch.**

5.6. Programy pracovných dovoleníek – mobilita mladých

V roku 2018 neboli uzatvorené žiadne nové dohody, týkajúce sa programu pracovných dovoleníek alebo mobility mladých a nedošlo k zmene aktuálnych dohôd. Ministerstvo vnútra SR eviduje prípravu dohôd s Argentínou, Čile a Izraelom.

5.7. Súčinnosť KONZ s inštitúciami SR

Aj v roku 2018 poskytoval KONZ súčinnosť pri **zabezpečovaní víz v prospech zamestnancov štátnych orgánov SR**, ktorí služobne cestovali do krajín s vízovou povinnosťou pre občanov SR (zahranicné pracovné cesty a dočasné vyslania na ZÚ). KONZ vystavoval v ich prospech intervenčné verbálne nóty. Taktiež poskytoval **súčinnosť pri vybavovaní víz ústavným činiteľom SR a členom ich delegácií** na ZÚ tretích štátov pred ich oficiálnymi a pracovnými cestami do destinácií s vízovou povinnosťou.

6. KONZULÁRNE PRÍJMY

Príjmy z činnosti konzulárnych pracovísk ZÚ a GK SR pozostávajú z príjmov z vízovej činnosti a príjmov za poskytnuté konzulárne služby (správne poplatky). **Ich celková čiastka za rok 2018 dosiahla hodnotu 3 018 611,77 eur** (3 414 013,61 eur v roku 2017, 3 298 777,50 eur v roku 2016, 3 502 087 eur v roku 2015).

Z toho príjmy z vízovej činnosti predstavovali čiastku 1 096 867,59 eur (1 271 710,66 eur v roku 2017) **a za ostatné konzulárne služby 1 921 744,17 eur** (2 142 302,95 eur v roku 2017). Porovnanie finančných príjmov z činnosti konzulárnych pracovísk ukazuje, že oproti roku 2017 poklesli príjmy za konzulárne služby a tiež príjmy z vízovej činnosti. Do trendu znižovania príjmov sa v ostatných rokoch premieta **predovšetkým pokles príjmov za víza udeľované občanom Ukrajiny** (zrušená vízová povinnosť), ale aj **Ruska** (zníženie dopytu po vízach SR).

Najvyšší podiel na príjmoch za poskytnuté konzulárne služby mali v roku 2018 **ZÚ Moskva (288 728 eur**, v r. 2017 310 649 eur), **Hanoj (255 457 eur**, v r. 2017 340 548,50 eur), **Londýn (233 040 eur**, v r. 2017 240 415 eur), **Teherán (181 197 eur**, v r. 2017 180 289 eur), **Praha (152 550 eur**, v r. 2017 199 331 eur), **Minsk (131 999 eur**, v r. 2017 126 399 eur), **Peking (129 286 eur**, v r. 2017 111 662 eur), **Belehrad (115 212 eur**, v r. 2017 106 186 eur) a **Sankt Peterburg (94 949 eur**, v r. 2017 117 271 eur). K nárastu príjmov za konzulárne služby došlo v roku 2018 na ZÚ Moskva, Teherán, Minsk, Peking a Belehrad. K najväčšiemu poklesu príjmov oproti predošlým rokom došlo na ZÚ Kyjev (v r. 2018 48 680 eur, v r. 2017 až 221 134 eur) a GK Užhorod (v r. 2018 49 726 eur v r. 2017 136 700 eur).

Príjmy za víza udelené v rámci zastupovania iných krajín EÚ vo vízovom konaní dosiahli 52 943,08 eur (39 574,16 eur v r. 2017, 28 365 eur v r. 2016, 67 390 eur v r. 2015), čo v percentuálnom vyjadrení **predstavuje 5,2 % celkových vízových príjmov** v roku 2018 (3,1 % v r. 2017, 1,8 % v r. 2016 a 3 % v roku 2015).

7. ZMENY PRÁVNÝCH PREDPISOV UPRAVUJÚCICH PÔSOBNOSŤ KONZULÁRNEJ SLUŽBY

Dňa 1. 2. 2018 nadobudol účinnosť zákon č. 8/2018 Z. z., ktorým bol v súvislosti s povinnou transpozíciou Smernice Rady (EÚ) 2015/637 z 20. 4. 2015 o opatreniach koordinácie a spolupráce na uľahčenie konzulárnej ochrany nezastúpených občanov Únie v tretích krajinách a o zrušení rozhodnutia 95/553/ES do právneho poriadku SR, **novelizovaný zákon č. 151/2010 Z. z. o zahraničnej službe**. V nadväznosti na túto skutočnosť boli vypracované a vedením rezortu schválené **príslušné interné predpisy, ktoré sa týkajú konzulárnej ochrany, finančných aspektov konzulárnej ochrany a výkonu osvedčovacej agendy**.

Pokiaľ ide o ďalšie zákony, ktorými sa riadi výkon agendy zabezpečovanej konzulárnou službou, **v roku 2018 bol novelizovaný zákon č. 404/2011 Z. z. pobyte cudzincov** a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Novela, účinná od 1. 5. 2018, však do vízovej a pobytovej agendy konzulárnych orgánov **nepriniesla podstatnejšie zmeny**.

V roku 2018 začal proces aktualizácie všetkých konzulárnych predpisov, pričom stávajúce predpisy budú začlenené do jedného komplexného dokumentu (konzulárnej smernice), pokrývajúceho všetky konzulárne činnosti.

8. ČINNOSŤ V PRACOVNÝCH SKUPINÁCH RADY EÚ, KONZULÁRNE KONZULTÁCIE

8.1. Činnosť v pracovných skupinách Rady EÚ

V roku 2018 sa konalo 6 zasadnutí pracovnej skupiny Rady (EÚ) pre konzulárnu spoluprácu (COCON), ktorej sa pravidelne zúčastňuje zástupca KONZ a odboru krízového manažmentu. Na zasadnutiach sa riešila problematika konzulárneho krízového manažmentu, stav priprav krízových plánov v tretích krajinách v rámci miestnej konzulárnej spolupráce, problematika konzulárnych demaršov vo vybraných tretích krajinách a konzulárny dialóg medzi EÚ a USA, Kanadou a Austráliou. V rámci spolupráce s USA sa uskutočnil pracovný seminár TAIEX zameraný na spoluprácu EÚ a USA v oblasti krízového riadenia. Na stretnutí expertnej skupiny k transpozícii Smernice Rady (EÚ) 2015/637 o opatreniach koordinácie a spolupráce na uľahčenie konzulárnej ochrany nezastúpených občanov Únie v tretích krajinách sa zástupcovia členských štátov navzájom informovali o stave transpozície smernice v jednotlivých členských krajinách a zástupcovia EK predstavili informačnú kampaň pre občanov EÚ k tejto téme. Na poslednom zasadnutí v rámci bulharského predsedníctva v Rade EÚ predstavil zástupca EK **návrh novej smernice o náhradnom cestovnom doklade EÚ (ETD)**. Jednotlivé články návrhu boli postupne prerokované na zasadnutiach pracovnej skupiny v rámci rakúskeho predsedníctva, pričom rokovania budú pokračovať v roku 2019 s cieľom ich finalizácie.

V rámci rokovaní **pracovnej skupiny Rady (EU) pre víza (VISA)** sa v roku 2018 zástupca KONZ, v súčinnosti so zástupcom Ministerstva vnútra SR, podieľal na príprave stanovísk k spoločnému postupu ČŠ EÚ v rôznych oblastiach vízovej praxe a príslušných noriem. Medzi základné pripravované legislatívne akty, ktoré boli predmetom rokovania pracovnej skupiny patrili: **návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 767/2008, nariadenie (ES) č. 810/2009, nariadenie (EÚ)**

č. 2017/2226, nariadenie (EÚ) č. 2016/399 a rozhodnutie 2004/512/ES, a ktorým sa ruší rozhodnutie Rady 2008/633/JHA; návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 810/2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva (vízový kódex); návrh nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 539/2001, uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti v kontexte odchodu Spojeného kráľovstva z EÚ.

8.2. Konzulárne konzultácie s partnerskými konzulárnymi službami

V roku 2018 sa uskutočnili dvojstranné konzultácie na úrovni riaditeľov konzulárnych odborov s **Českom a Srbskom**.

Na konzultáciách so zástupcami KONZ MZV ČR boli prerokované otázky spojené s transpozíciou Smernice Rady (EÚ) 2015/637 (ochrana nezastúpených občanov Únie) do vnútroštátnej legislatívy, plnenie Dohody medzi MZV ČR a MZV SR o spolupráci a vzájomnej pomoci pri poskytovaní konzulárnych služieb a pri mimoriadnych udalostiach v tretích krajinách, implementácia GDPR (Nariadenia EP a Rady (EÚ) 2016/679 o ochrane osobných údajov) v konzulárnej oblasti, spolupráca vo vízovej oblasti a výmena skúseností v oblasti outsourcingu vo vízovom konaní.

Konzultácie so zástupcami MZV **Srbska** sa konali po 16-ročnej pauze a boli zamerané na problematiku zamestnávania srbských občanov v SR a s tým spojené otázky aplikácie zákona o pobyte cudzincov, problematiku nelegálnej migrácie, modernizáciu konzulárnej služby a výmenu skúseností v oblasti konzulárnej ochrany.

V rámci maďarského predsedníctva vo V4 sa máji 2018 uskutočnili **v Budapešti konzultácie riaditeľov konzulárnych odborov krajín V4**. Zástupcovia KONZ sa tiež zúčastnili na **konzultáciách vo formáte V4 – Rakúsko vo Viedni**, počas rakúskeho predsedníctva v Rade EÚ. V novembri 2018 sa SR zúčastnila na **regionálnom konzulárnom fóre v Podgorici**, ktoré zorganizovalo MZV Čiernej Hory pre zástupcov konzulárnych služieb 16-ich štátov juhovýchodnej a strednej Európy a Turecka.

9. HONORÁRNE KONZULÁTY SR AKO NÁSTROJ ZLEPŠOVANIA DOSTUPNOSTI KONZULÁRNEJ POMOCI

Na doplnenie profesionálnej siete ZÚ pre výkon celého radu funkcií, vrátane pomoci slovenským fyzickým a právnickým osobám, konzulárna služba využíva **187 konzulátov vedených honorárnymi konzulmi**, ktorých sieť sa postupne rozširuje. **Honorárni konzuli pôsobia v 102 štátoch, z toho v 47-mich z týchto štátov SR nemá svoje profesionálne ZÚ**. Konzulárna činnosť honorárnych konzulátov spočíva predovšetkým v operatívnej asistencii občanom SR v núdzi, osvedčovaní verejných listín a vydávaní náhradných cestovných dokladov.

8. stretnutie honorárnych konzulov SR v Bratislave a v Žiline v októbri 2018 bolo zamerané na zhodnotenie a koordináciu ich činnosti, ako aj plné využitie ich potenciálu pri napĺňaní záujmov SR a poskytovaní konzulárnej pomoci slovenským občanom, s dôrazom na

užšiu a intenzívnejšiu spoluprácu so ZÚ. Taktiež na aktívne hlásenie sa k výkonu konzulárnych agend tak, aby tieto služby boli čo najviac priblížené občanom SR.

10. KONKRÉTNE PRÍKLADY ČINNOSTI KONZULÁRNEJ SLUŽBY

ZÚ Ankara zabezpečoval konzulárnu asistenciu pri prevoze telesných ostatkov a vystavení sprievodného listu pre slovenskú občianku, ktorá bola nájdená mŕtva v mieste svojho bydliska na území Turecka v dôsledku strelného poranenia.

ZÚ Astana poskytoval v septembri 2018 konzulárnu asistenciu pri prevoze zraneného a hospitalizovaného občana z Kirgizska do SR.

ZÚ Atény poskytoval konzulárnu asistenciu v niekoľkých prípadoch akútne hospitalizovaných občanov SR v krajine (prevoz občana vo veľmi vážnom zdravotnom stave v súčinnosti s poisťovňou Allianz z Kréty do SR; súčinnosť príbuzným a poisťovni v prípade hospitalizovanej občianky SR v kritickom stave v Patre; pomoc ZÚ a honorárneho konzulátu v Solúne hospitalizovanej občianke SR, ktorá utrpela zlomeninu stavca a odmietala operáciu v krajine). ZÚ poskytoval konzulárnu asistenciu občanom SR, ktorí boli priamymi účastníkmi ničivého požiaru v júli 2018 v oblasti východne od Atén. ZÚ kontaktoval občanov SR, ktorí sa nachádzali v dotknutých oblastiach, prostredníctvom registračného formulára. 6 občanov SR bolo evakuovaných, traja prišli pri požiaroch o doklady a osobné veci. ZÚ vystavil jednému občanovi NCD.

ZÚ Berlín aj v roku 2018 poskytoval súčinnosť rodinným príslušníkom a Centru pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže v medializovanom prípade maloletého občana SR, ktorého matka bola v SR v roku 2016 zavraždená pravdepodobne otcom dieťaťa. Dieťa je v starostlivosti nemeckých sociálnych orgánov; biologická rodina zo SR usiluje o jeho zverenie do starostlivosti súdnu cestou. Súdne konania stále neboli ukončené.

ZÚ Bern bol v roku 2018 súčinný občanom SR v narastajúcom počte pracovno-právnych sporov (poskytnutá pomoc štyrom Slovenkám, ktoré pracovali na farme v kantóne Luzern 2 mesiace bez pracovnej zmluvy, za veľmi zlých pracovných podmienok a bez vyplatenej mzdy; pomoc slovenskej opatrovatelke, ktorá bola nútená pracovať 24 hodín nepretržite a pod.).

ZÚ Brusel poskytoval súčinnosť rodine a príslušným orgánom v medializovanom prípade úmrtia občana SR, ktorý bol z lietadla násilne vyvedený a zadržovaný belgickou políciou.

ZÚ Canberra pokračoval v poskytovaní súčinnosti v prípade úpravy rodičovských práv a povinností voči maloletej občianke SR s obvyklým pobytom v Austrálii.

ZÚ Haag poskytol konzulárnu asistenciu trom občiankam SR pri návrate do vlasti (podozrenie z obchodovania s ľuďmi), ktorým hrozilo odvedenie skupinou mužov z nočného baru v Rotterdame. ZÚ bol súčinný aj pri návrate občana SR, psychiatrického pacienta, ktorý sa na základe zhoršeného zdravotného stavu a nedostatku finančných prostriedkov ocitol na železničnej stanici v Eindhovene. ZÚ zabezpečil jeho prenocovanie v charitatívnom zariadení a asistenciu pri zabezpečení návratu do SR.

ZÚ Jakarta riešil zložitý konzulárny prípad vážnej dopravnej nehody 4 slovenských občanov na ostrove Borneo, pri ktorej bol jeden občan usmrtený a ďalší traja utrpeli vážne zranenia. Nápomocní boli aj honorárni konzuli SR v Kotakinabalu a Kuala Lumpur v Malajzii, ktorí pomáhali pri repatriácii zosnulého a zranených do SR, pri čom významnú úlohu zohral odbor krízového manažmentu MZVEZ SR. Pri riešení ďalšieho prípadu úmrtia občana SR na Filipínach a prevozu jeho tela do vlasti poskytol pomoc honorárny konzulát SR na filipínskom ostrove Cebu.

ZÚ Káhira aj v roku 2018 poskytoval všestrannú súčinnosť občanke SR v súvislosti s vleklým prípadom výkonu súdnych rozhodnutí o návrate jej maloletých detí, unesených biologickým otcom do Egypta, späť do vlasti.

ZÚ Kodaň riešil viacero prípadov konzulárnej ochrany počas majstrovstiev sveta v ľadovom hokeji. Intenzívna konzulárna pomoc bola poskytovaná v prípade medializovaného prípadu občana SR, právoplatne odsúdeného za incident s dánskym občanom. ZÚ pravidelne komunikoval so zadržaným, jeho najbližšou rodinou a právnym zástupcom. Uskutočnili sa dve návštevy občana vo väzení a boli odovzdané doklady na opustenie krajiny. V druhom prípade išlo o občana SR, ktorý namietal postup miestnej polície.

ZÚ Lisabon bol súčinný v prípade utopenia občana SR na Kapverdských ostrovoch, ktorého telesné pozostatky neboli nájdené v dôsledku silných morských prúdov.

ZÚ Londýn priebežne poskytoval početnú a rôznorodú konzulárnu pomoc občanom SR, ktorí sa ocitli v núdzi, či už vlastným zavinením, podcenením alebo neznalosťou miestnych špecifik a jazyka alebo sa stali obeťou trestného činu a rôznych podvodov. Bezdomovcom a ľuďom dočasne bez strechy nad hlavou a bez finančných prostriedkov ZÚ sprostredkoval pomoc prostredníctvom charitatívnych subjektov a bol nápomocný pri ich návrate do SR. V Spojenom kráľovstve pretrvával nárast hospitalizácii slovenských občanov s duševnými poruchami. V takýchto prípadoch ZÚ asistoval najmä v komunikácii s rodinou, políciou a zdravotníckymi zariadeniami v mieste a v SR.

ZÚ Madrid sa podieľal na presune ťažko zraneného pacienta z Madridu do SR vládny špeciálom.

ZÚ Nairobi riešil úmrtie slovenského občana v Kinshase v Konžskej demokratickej republike a následnú repatriáciu telesných pozostatkov do SR. Poskytovanie pomoci pri prevoze sťažovalo, že zosnulý nemal uzatvorené cestovné poistenie. ZÚ riešil aj úmrtie občana na Zanzibare zapríčinené utopením a následný prevoz telesných pozostatkov do vlasti.

ZÚ Oslo aj v roku 2018 poskytoval súčinnosť v medializovanom prípade odobratia maloletej občianky SR zo starostlivosti biologickým rodičom.

ZÚ Peking poskytoval súčinnosť občanovi SR, ktorý bol po 4 rokoch výkonu trestu odňatia slobody v Hongkongu deportovaný do SR. Konzulárne návštevy a pomoc odsúdenému poskytoval aj honorárny konzulát SR v Hongkongu.

ZÚ Riga asistoval pri repatriácii nezvestnej maloletej občianky SR, ktorá bola zadržaná za krádež na miestnej pumpe.

ZÚ Sofia zabezpečil v úzkej spolupráci s českou konzulkou v Burgase návrat slovenskej občianky po jej hospitalizácii v Bulharsku.

ZÚ Rím v súčinnosti s honorárnym konzulátom SR v Miláne, Ministerstvom zdravotníctva SR, poisťovňou Union a Komunálnou poisťovňou koordinoval letecký prevoz občianky SR (osoby bez domova, ktorá bola v Taliansku hospitalizovaná v ťažkom zdravotnom stave) z Milána do vlasti.

ZÚ Soul v súvislosti s konaním Zimných olympijských hier (ZOH) a Zimných paraolympijských hier (ZPH) 2018 v Kórejskej republike zabezpečoval nepretržitú pohotovostnú konzulárnu službu určenú občanom SR – športovcom i návštevníkom oboch podujatí.

ZÚ Štokholm riešil konzulárny prípad podozrenia z obchodovania s ľuďmi a sexuálneho zneužívania poskytnutím pomoci v núdzi maloletej občianke SR.

ZÚ Washington v súvislosti s hurikánom Florence poskytoval konzulárnu asistenciu viacerým občanom SR, najmä účastníkom študentského programu „Work and Travel USA“. V roku 2018 sa uskutočnila procedúra odovzdania/prevzatia odsúdeného občana SR na letisku v New Yorku a jeho následný transfer do SR. Bol to historicky prvý transfer odsúdeného občana SR justičným orgánom USA na základe Dohovoru o odovzdávaní odsúdených osôb (Štrasburg, 21. 3. 1983) z USA do SR. Prípacom sa ZÚ zaoberal od marca 2016.

GK Mníchov na základe telefonickej žiadosti zamestnávateľa operatívne privolal záchrannú službu občanovi SR - vodičovi kamiónu, ktorému prišlo nevoľno počas cesty. Vďaka poskytnutej pomoci sa lekárom podarilo pacientovi zachrániť život.

GK Šanghaj v spolupráci s policajnými orgánmi poskytol konzulárnu pomoc občianke SR a jej dvom maloletým deťom pri návrate do vlasti. Dotknuté osoby boli na území Číny zadržované proti ich vôli.

11. ZÁVER

Každý občan SR v zahraničí má nárok na konzulárne služby, ochranu, asistenciu a pomoc bez ohľadu na to, či sa zdržiava v zahraničí dlhodobo alebo krátkodobo a bez ohľadu na to, či SR v danej krajine má alebo nemá svoje diplomatické či konzulárne zastúpenie. Občania SR cestujúci do zahraničia sa nezriedka ocitnú v situáciách, ktoré nedokážu prekonať bez pomoci ZÚ. Úlohou konzulárnych orgánov je prijať v takýchto situáciách adekvátne opatrenia, ktoré postihnutým občanom umožnia stav núdze prekonať. A to včasne, profesionálne a empaticky. V prípade potreby, ak ide o ohrozenie bezpečnosti, zdravia či životov našich občanov, využíva konzulárna služba mechanizmus krízového manažmentu alebo možnosti vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce.

Skúsenosti z činnosti konzulárnej služby v roku 2018 a predchádzajúcich potvrdzujú, že **konzulárna ochrana občanov SR v zahraničí patrí medzi konštantné priority jej činnosti a že sieť konzulárnych úradov (vrátane siete honorárnych konzulárnych úradov) plní v zahraničí často úlohu miesta prvého kontaktu a nezriedka aj jediného subjektu schopného poskytnúť našim občanom pomoc pri prekonaní ich problémov.**

Aj v roku 2018 pretrvával štandardne vysoký záujem o konzulárne služby. I keď v niektorých ukazovateľoch bol zaznamenaný mierny pokles (napr. žiadosti o cestovné pasy, matričná agenda) v iných agendách bol zaregistrovaný zvýšený počet podaní (napr. žiadosti o vydanie občianskeho preukazu a výpisu z registra trestov). Vyššie štatistické ukazovatele boli zaznamenané aj v rámci poskytovania konzulárnej ochrany (napr. väčší počet prípadov úmrtia občanov v zahraničí, zranení a hospitalizácie, žiadostí o pomoc v núdzi). Taktiež sa zvýšil počet e-mailových žiadostí o poskytnutie konzulárnych či iných informácií.

SR aj v roku 2018 pokračovala v uzatváraní **dohôd o zastupovaní vo vízovom konaní** s inými ČŠ EÚ. Vydávanie víz v zastúpení sa stalo štandardnou formou spolupráce vo vízovej praxi SR. **Počet krajín, s ktorými SR takéto dohody podpísala, dosiahol 15.** Tieto štáty zastupujú SR pri vydávaní víz v 62 tretích štátoch.

Väčšina ZÚ mala možnosť preveriť v roku 2018 efektívnosť a výhody **elektronického spracovania konzulárnej agendy, resp. využitia elektronických modulov konzulárnych služieb. Predstavuje to významný krok k modernizácii konzulárnej služby a zrýchleniu poskytovaných služieb.** Na niektorých ZÚ dosiahol **počet úkonov vybavovaných s využitím elektronických konzulárnych modulov výrazný podiel na celkovom počte zabezpečovanej agendy.** Oproti predchádzajúcim 2 rokom sa využívanie elektronických konzulárnych služieb dostalo do povedomia širokej verejnosti a bol zaznamenaný výrazne zvýšený záujem o tieto formy konzulárnych podaní. Nadalej je potrebné monitorovať nové podnety vo využívaní elektronických konzulárnych služieb a na základe získaných skúseností prijímať opatrenia na ich čo najširšie uplatnenie v konzulárnej praxi. Potrebné je pokračovať **v propagácii možnosti dobrovoľnej registrácie občanov SR pred cestou do zahraničia prostredníctvom formulára na webovom sídle MZVEZ SR, ako aj v popularizácii funkcionalít a výhod bezplatnej mobilnej aplikácie „Svetobežka“.**